

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 4804/2018
07.11.2019. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija Branislave Apostolović, predsednika veća, Branislava Bosiljkovića, Zorane Delibašić, Biserke Živanović i Božidara Vujičića, članova veća, u parnici tužioca AA iz ..., čiji su punomoćnici Vladimir Ristić i Tatjana Hadži Lazarević, advokati iz Beograda, protiv tuženih BB iz ..., VV iz ... i GG iz ..., čiji je zajednički punomoćnik Mirjana Živić Knežević, advokat iz ..., radi utvrđenja po tužbi tužioca i radi utvrđenja po protivtužbi tužene GG, odlučujući o revizijama tužioca i tuženih BB i VV, izjavljenih protiv presude Apelacionog suda u Beogradu Gž 5071/2017 od 20.09.2017.godine, u sednici veća održanoj 07.11.2019.godine, doneo je

P R E S U D U

I ODBIJA SE kao neosnovana revizija tužioca AA izjavljena protiv presude Apelacionog suda u Beogradu Gž 5071/2017 od 20.09.2017.godine (drugi, treći, četvrti i peti stav izreke).

II NE DOZVOLJAVA SE odlučivanje o posebnoj reviziji tuženih BB i VV izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda u Beogradu Gž 5071/2017 od 20.09.2017.godine.

III ODBACUJE SE kao nedozvoljena revizija tuženih BB i VV izjavljena protiv presude Apelacionog suda u Beogradu Gž 5071/2017 od 20.09.2017.godine.

IV ODBIJA SE zahtev tuženih za naknadu troškova postupka po reviziji.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog osnovnog suda u Beogradu P 28657/2016 od 13.06.2017. godine, stavom prvim izreke, utvrđeno je da postoji pravo na namirenje novčanog potraživanja tužioca prema tuženima BB i VV u iznosu od 165.000,00 dinara, pa su obavezani tuženi BB i VV da plate tužiocu na ime duga iznos od po 82.500,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.11.2016.godine do isplate. Stavom drugim izreke, usvojen je tužbeni zahtev tužioca, pa je utvrđeno da ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između sada pokojnog DD, kao primaoca izdržavanja i tužene GG, kao davaoca izdržavanja, overen kod Trećeg opštinskog suda u Beogradu pod R 648/2006 od 23.06.2006.godine, za trosoban stan broj .., površine 67 m² na prvom spratu zgrade, na ulazu broj .. kuće broj ..-.., u ulici ... u ..., na katastarskoj parceli .. upisan u LN br. .. KO ..., nema pravno dejstvo prema tužiocu za iznos tužiočevog potraživanja od 21.000 evra sa kamatom koju ovlašćene banke plaćaju na štedne uloge po viđenju na valutu evro, počev od podnošenja tužbe 21.06.2007.godine do isplate, u dinarskoj protivvrednosti, umanjen za iznos tužiočevog potraživanja iz stava jedan ove presude, što je tužena GG dužna da prizna i trpi, da se tužilac naplati iz vrednosti opisanog stana u izvršnom postupku. Stavom trećim izreke, obavezana je tužena GG da tužiocu na ime troškova parničnog postupka plati iznos od 492.550,00 dinara. Stavom četvrtim izreke, odbijen je protivtužbeni zahtev tužene GG kojim je tražila da se utvrdi da je ništav i da ne proizvodi pravno dejstvo od momenta zaključenja Sporazum zaključen dana 15.04.2005.godine između sada pokojnog DD i tužioca.

Presudom Apelacionog suda u Beogradu Gž 5071/2017 od 20.09.2017. godine, stavom prvim izreke, potvrđena je prvostepena presuda u stavu prvom izreke, a žalba tuženih je u tom delu odbijena kao neosnovana. Stavom drugim izreke, preinačena je prvostepena presuda u stavu drugom izreke, tako što je odbijen kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca kojim je tražio da se utvrdi da ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između sada pokojnog DD, kao primaoca izdržavanja i tužene GG, kao davaoca izdržavanja, overen kod Trećeg opštinskog suda u Beogradu pod R 648/2006 od 23.06.2006.godine, za trosoban stan broj .., površine 67 m² na prvom spratu zgrade, na ulazu k.br. .. kuće k.br. ..-.., u ulici ... u ..., na kp.br. .. upisan u LN br. .. KO ..., nema pravno dejstvo prema tužiocu za iznos tužiočevog potraživanja od 21.000 evra sa kamatom koju ovlašćene banke plaćanju na štedne uloge po viđenju na valutu evro, počev od podnošenja tužbe 21.06.2007.godine do isplate, u dinarskoj protivvrednosti, umanjen za iznos tužiočevog potraživanja iz stava jedan presude, što je tužena GG dužna da prizna i trpi da se tužilac naplati iz vrednosti opisanog stana u izvršnom postupku. Stavom trećim izreke, preinačuje se prvostepena presuda u stavu četvrtom izreke, tako što se usvaja protivtužbeni zahtev tužene GG, pa se utvrđuje da je ništav i da ne proizvodi pravno dejstvo od momenta zaključenja sporazum zaključen dana 15.04.2005.godine između sada pokojnog DD i tužioca. Stavom četvrtim izreke, preinačuje se rešenje o troškovima postupka sadržano u stavu trećem izreke prvostepene presude, tako što je obavezan tužilac da tuženoj GG naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 372.934,00 dinara. Stavom petim izreke, obavezan je tužilac da tuženoj GG naknadi troškove drugostepenog postupka u iznosu od 33.000,00 dinara.

Protiv drugostepene presude tužilac je blagovremeno izjavio reviziju, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Protiv drugostepene presude, reviziju su izjavili tuženi BB i VV, pobijajući drugostepenu presudu u prvom stavu izreke. Predložili su da se o njihovoj reviziji odluči kao o izuzetno dozvoljenoj na osnovu člana 404. Zakona o parničnom postupku, tražili su troškove revizijskog postupka.

Vrhovni kasacioni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu člana 408. u vezi člana 404. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 72/11, 55/14), pa je našo da revizija tužioca nije osnovana, a da revizija tuženih BB i VV nije dozvoljena.

U sprovedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 374. stav 2. tačka 2. ZPP, na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Nisu učinjene ni bitne povrede odredaba parničnog postupka na koje tužilac opisno ukazuje, a koje se odnose po tužiocu na pogrešnu primenu materijalnog prava.

Prema utvrđenim činjenicama, DD je zamolio tužioca da ga zastupa u sporu koji je vodio sa bratom u vezi stana. Pošto nije bio u mogućnosti da plaća advokatske troškove imao je nameru ako dobije spor da proda stan i da od novca ostvarenog prodajom isplati tužioca, s tim da se i prodaja obavi preko tužioca. Pravosnažnom i izvršnom presudom Trećeg opštinskog suda u Beogradu P 4596/92-98 od 30.10.2002.godine, odbijen je tužbeni zahtev ĐĐ, brata DD, radi utvrđenja prava korišćenja na stanu broj .. u ... u ulici ... br. ..., na prvom spratu zgrade i usvojen protivtužbeni zahtev DD pa je obavezan njegov brat da se sa svim licima i stvarima iseli iz stana i preda ga na korišćenje. U toj parnici tužilac je zastupao DD od 06.03.1998.godine. Tužilac je u ime DD podneo Četvrtom opštinskom sudu u Beogradu predlog za izvršenje 24.12.2003.godine, koji je zaveden pod brojem I 312/03. Tužilac je zastupao DD i u radnom sporu pred Prvim opštinskim sudom u Beogradu, vođenom pod brojem P1 354/03 od podnošenja tužbe do pravosnažnosti presude. DD je u stvojevstvu stranke i tužilac u svojstvu njegovog punomoćnika, zaključili 15.04.2005.godine sporazum, u kome je konstatovano da je DD izdao tužiocu punomoćje 10.06.1997.godine da ga zastupa u svojstvu tuženog-protivtužioca pred Trećim opštinskim sudom u Beogradu u predmetu P 4596/92 protiv ĐĐ, JP „EE“ i JP „ŽŽ““, radi utvrđivanja prava korišćenja i iseljenja. Sporazumeli su se da DD na ime naknade i nagrade za zastupanje isplati tužiocu novčani iznos u procentu od 35% od vrednosti trosobnog stana o kome se vodi spor, koji se nalazi u ... u ulici ... stan broj .., koji iznos će se tužiocu isplatiti nakon prodaje stana, pošto se taj spor završi u korist DD i isti ispražnjen od lica i stvari preda njemu na korišćenje i u svojinu. Prodaju stana izvršiće u ime i za račun DD tužilac lično ili preko ovlašćene agencije, ukoliko se drugačije naknadno ne sporazumeju. Isplatu ugovorenog iznosa DD će izvršiti tužiocu istovremeno sa prijemom kupoprodajne cene. Ukoliko bi se spor pravosnažno okončao na štetu DD, on bi bio u obavezi da isplati tužiocu nužne troškove na ime nagrada i naknade prema važećoj Advokatskoj tarifi, u skladu sa preduzetim radnjama i aktivnostima i sa vrednošću predmeta spora. Prilikom obračuna o isplati ugovorene naknade i nagrade tužiocu uzeće se u obzir naknada koju će DD na ime troškova zastupanja isplatiti tužiocu i ista odbiti od ukupno obračunatog iznosa. U ugovorenu naknadu ulaze i troškovi zastupanja DD od strane tužioca i po predmetu izvršenim pred Četvrtim opštinskim sudom u Beogradu I 312/03 i po predmetu Prvog opštinskog suda u Beogradu P1 354/03. Konstatovali su da je ovaj sporazum sačinjen među njima usmenim putem, još 1997.godine prilikom izdavanja punomoćja od strane DD, ali isti ozvaničuju 15.04.2005.godine, nakon što su predmet P 4596/92-98 i I 312/03 pravosnažno okončani, s tim da za ne dovršeni predmet P1 354/03 tužiocu ne pripada posebna naknada. Istog dana DD je i specijalnim punomoćjem ovlastio advokatsku kancelariju tužioca i Vladimira Ristića da u njegovo ime i za njegov račun pronađe kupca, izvrši prodaju i primi cenu trosobnog stana u ulici ... broj .. u ..., stan broj .., na prvom spratu zgrade, površine od 67 m², s tim što je advokatska kancelarija u obavezi da se pridržava njegovih uputstava u odnosu na cenu stana i ostale uslove prodaje, a troškove poreza na promet i sve ostale sudske troškove snosi kupac. Svedok Vladimir Ristić, advokat je učestvovao u sačinjavanju nacрта sporazuma, koji je po diktatu tužioca otkucala svedok ZZ, sekretarica u tužiočevoj advokatskoj kancelariji. DD je pročitao sporazum i zatim su ga on i tužilac potpisali u prisustvu svedoka Vladimira Ristića i tužene GG, a DD je potpisao i specijalno punomoćje u prisustvu istih lica, koje je takođe sekretarica tužiočeve advokatske kancelarije otkucala. Prema nalazu i mišljenju sudskog veštaka grafologa Radoslava Savičevića, dopunskog nalaza i mišljenja i iskaza je utvrđeno da potpis na sporazumu je autentičan potpisu DD, njegove bolesti i starosna dob nisu mogli imati uticaja na potpis, a mogao je ispisati potpis sa namerom da se kasnije tog potpisa može odreći, za šta je jedan od indikatora koji ide u prilog ovakvom načinu ispisivanja usmeravanja potpisa sa nagibom u suprotnu stranu od uobičajenog ispisivanja. Potpis na specijalnom punomoćju je autentični potpis DD. DD je dao tužiocu ključ od stana kako bi mogao da oglašava stan radi prodaje i pokazuje potencijalnim kupcima. Dogovorili su da cena stana bude oko 70.000 evra. Tužilac je u proleće 2006.godine doveo kupca da vidi stan, ali DD nije pristao na cenu od 75.000 evra. Tužiočeva advokatska kancelarija je uputila DD 10.04.2006.godine ponudu da se u roku od 7 dana od prijema izjasni o varijantama za izmirenje duga i to da zakluče ugovor o kupoprodaji za cenu od 56.000 evra, s tim da oni snose troškove hipoteke koji iznose oko 8.000 evra, te da mu tako isplate neto iznos od 48.000 evra, s obzirom da duguje 24.000 evra, na taj način bi ukupna cena predmetnog stana iznosila 80.000 evra, a ukoliko tu ponudu ne prihvati dostavljaju mu primerak založne izjave da na stanu pišu hipoteku na iznos od 24.000 evra, s tim da je dan dospelosti duga 01.05.2006.godine, u koji iznos bi ušli svi njihovi izdaci i troškovi prema sačinjenoj specifikaciji poslova i radnji koje su preduzimali. Ukoliko do tada dug ne bi izmirio pripala bi i zakonska kamata na taj iznos počev od 02.05.2006.godine do isplate, kao i troškovi prodaje stana, ukoliko se dug ne bi na drugi način regulisao. Tužilac je u julu 2006.godine doveo koleginicu da vidi stan, ali je tužena GG rekla da stan više nije na prodaju. Tužilac se sa DD poslednji put čuo u septembru 2006.godine. DD je u svojstvu primaoca izdržavanja sa tuženom GG u svojstvu davaoca izdržavanja zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju, overen pred Trećim opštinskim sudom u Beogradu od 23.06.2006.godine, prema kom joj je preneo posle svoje smrti pravo vlasništva na navedenom stanu broj .. u površini 67 m², poblize opisano u drugom stavu izreke drugostepene presude i vanknjižno vlasništva – stana broj .. u ... u ... broj .. u prizemlju, površine 11 m², na osnovu ugovora o prodaji nepokretnosti overenog u Prvom opštinskom sudu u Beogradu 05.08.2002.godine. DD je preminuo .. .10.2006.godine. U postupku raspravljanja zaostavštine iza njegove smrti je utvrđeno da je od lica koja po zakonu imaju pravo na nasleđe ostavio sinove tuženog BB i tuženog VV, proglašeno je svojeručno zaveštanje prema kom isključivo pravo raspolaganja ima tužena GG, konstatovano je da je sačinio ugovor o doživotnom izdržavanju, kao

predmet zaostavštine utvrđena su prava i obaveze prema pravnosnažnoj presudi Trećeg opštinskog suda u Beogradu P 4596/92 od 30.10.2002.godine, kojom su mu dosuđeni troškovi parničnog postupka u iznosu od 165.000,00 dinara. Sinovi su dali naslednike izjave da se prihvataju nasledstva koje im po zakonu pripada, tužilac je podneskom od 08.02.2007.godine prijavio potraživanje u iznosu od 24.000 evra. To potraživanje su sinovi i vanbračna supruga tuženog GG priznali da postoji, ali su osporili visinu, te su pravnosnažnim rešenjem Trećeg opštinskog suda u Beogradu od 01.08.2007.godine sinovi oglašeni za naslednike na zaostavštini na jednake delove. Posle smrti DD tužena GG i tuženi VV sa suprugom su došli u tužiocu advokatsku kancelariju i ponudili su da isplate tužiocu iznos od 5.000 evra kao naknadu za advokatske usluge da ne bi podneo tužbu sudu.

Na utvrđeno činjenično stanje, pravilno je drugostepeni sud primenio materijalno pravo kada je prvostepenu presudu preinačio u stavu drugom izreke, tako što je odbio kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca kojim je tražio da se utvrdi da predmetni ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između sada pokojnog DD, kao primaoca izdržavanja i tužene GG, kao davaoca izdržavanja, nema pravno dejstvo prema tužiocu za iznos njegovog potraživanja od 21.000 evra sa kamatom umanjen za iznos koji je dosuđen u prvom stavu izreke prvostepene presude. Pravilno je preinačena i prvostepena presuda u stavu četvrtom izreke, tako što je drugostepeni sud usvojio protivtužbeni zahtev tužene GG i utvrdio da je ništav predmetni sporazum zaključen 15.04.2005.godine između sada pokojnog DD i tužioca.

Pravilno je zaključio drugostepeni sud da je prvostepeni sud propustio da na utvrđeno činjenično stanje primeni član 3. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ br. 18/90 sa izmenama i dopunama), kojim je bilo propisano da svaki ugovor o nagradi i naknadi troškova mora glasiti samo na iznos u novcu, s tim što advokat ne može ugovoriti da mu na ime nagrade i naknade troškova pripada deo zahteva stranke koji treba da bude ostvaren u bilo kojem postupku.

Prema utvrđenim činjenicama tužilac i DD postigli su usmeni sporazum prilikom izdavanja punomoćja 10.06.1997.godine da na ime naknade troškova i nagrade za zastupanje DD tužiocu isplati novčani iznos u procentu od 35% od vrednosti stana, koji će mu isplatiti nakon prodaje stana, pošto se spor završi u njegovu korist i stan mu se ispražnjen od lica i stvari preda na korišćenje i u svojinu, koji je ozvaničen nakon pravnosnažnog okončanja spora sačinjenjem pismenog sporazuma 15.04.2005. godine kada je DD specijalnim punomoćjem ovlastio advokatsku kancelariju tužioca za prodaju stana, do koje nije došlo, to je pravilan zaključak drugostepenog suda da usmeni sporazum je protivan članu 3. tada važeće Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata i kao takav je ništav shodno članu 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Samim tim i pismeni sporazum je ništav, a tužilac kako pravilno zaključuje drugostepeni sud nije dokazao svoju tvrdnju iz tužbe da ima dospelo potraživanje prema DD u iznosu koji je tvrdio da ima, niti je dokazao da DD u vreme zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju sa tuženom GG 23.06.2006.godine je bio insolventan, odnosno da nije imao dovoljno sredstava da bi ispunio tužiocu potraživanje. Odredbom člana 280. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da svaki poverilac čije je potraživanje dospelo za isplatu i bez obzira kada je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je preduzeta na štetu poverioca, a u članu 280. stav 2. je propisano da se smatra da je pravna radnja preduzeta na štetu poverioca ako usled njenog izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje poveriočevog potraživanja. Iz utvrđenih činjenica proizlazi, da nisu ispunjeni uslovi za primenu odredbe člana 280. stav 1. i stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, kako to pravilno konstatuje i drugostepeni sud, pa su stoga neosnovani navodi revizije tužioca o pogrešnoj primeni materijalnog prava.

Pravilno su nižestepeni sudovi primenom odredbe člana 222. i 224. Zakona o nasleđivanju obavezali tužene BB i tuženog VV da tužiocu isplate iznos od po 82.500,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.11.2016.godine do isplate. Tuženi BB i VV, sinovi pokojnog DD, pravnosnažnim rešenjem Trećeg opštinskog suda u Beogradu O 2223/06 od 01.08.2007.godine oglašeni su za naslednike na jednake delove na njegovoj zaostavštini, koju čine dosuđeni troškovi postupka pravnosnažnom presudom tog suda P 4596/02-08 od 30.10.2002.godine u iznosu od 165.000,00 dinara. Tuženi BB i VV, su s toga dužni da tužiocu isplate navedeni iznos, odnosno svaki od njih do visine vrednosti svog naslednog dela od ½, što iznosi po 82.500,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od preinačenja tužbe 22.11.2016.godine do isplate. Prema tome, tužiocu za zastupanje sada pokojnog DD pripada iznos od 165.000,00 dinara sa kamatom od 22.11.2016.godine, dok traženi iznos od 21.000 evra sa kamatom tužiocu ne pripada iz razloga koji su navedeni u drugostepenoj i revizijskoj odluci.

Iz navedenih razloga, neosnovano revizijom tužilac pobija kako činjenično stanje, tako i primenu materijalnog prava u drugostepenoj odluci, pa je njegova revizija kao neosnovana odbijena. Vrhovni kasacioni sud je tom prilikom cenio sve ostale navode u reviziji tužioca, pa je našao da su bez uticaja na pravilno donetu odluku drugostepenog suda u drugom i trećem stavu izreke.

Tuženi BB i VV su izjavili reviziju na osnovu odredbe člana 403. stav 1. tačka 2. i člana 404. ZPP. Kako je drugostepeni sud potvrdio prvostepenu presudu u prvom stavu izreke, a ne preinačio, to revizija tuženih nije dozvoljena na osnovu odredbe člana 403. stav 1. tačka 2. ZPP. U preinačenom delu drugostepene presude revizija je dozvoljena u odnosu na tužioca zbog preinačenja. Zato je Vrhovni kasacioni sud cenio dozvoljenost revizije tuženih na osnovu odredbe člana 404. ZPP i našao da nisu ispunjeni uslovi iz člana 404. ZPP za odlučivanje o posebnoj reviziji tuženih.

U konkretnom slučaju ne postoji potreba za razmatranjem pravnih pitanja od opšteg interesa i ujednačavanja sudske prakse, kao ni potreba novog tumačenja prava, uzimajući u obzir vrstu spora i sadržinu tužbenog zahteva u odnosu na tužene BB i VV. Revizijom izjavljenom na osnovu člana 404. stav 1. ZPP, tuženi ukazuju na pogrešno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava. Tuženi u reviziji ukazuju na činjenična i pravna pitanja koja se odnose na konkretan spor, što nije razlog za odlučivanje o reviziji, kao o posebnoj reviziji. Obrazloženje

pobijane drugostepene presude za odluku o potvrđivanju prvostepene presude, u delu koji se odnosi na ove tužene, u skladu je sa postojećom sudskom praksom u tumačenju i primeni materijalnog prava, tako da ne postoji potreba za novim tumačenjem prava.

Iz navedenih razloga, posebna revizija tuženih nije dozvoljena, pa je primenom člana 404. ZPP odlučeno kao u drugom stavu izreke.

Ispitujući dozvoljenost revizije na osnovu člana 410. stav 2. tačka 5. ZPP, Vrhovni kasacioni sud je našo da revizija nije dozvoljena.

U imovinskopравnim sporovima o dozvoljenosti revizije odlučuje se primenom člana 403. stav 3. ZPP, kojim je propisano da revizija nije dozvoljena ako vrednost predmeta spora pobijanog dela ne prelazi dinarsku protivvrednost od 40.000 evra po srednjem kursu NBS na dan podnošenja tužbe. Iznos od 165.000,00 dinara, odnosno za svakog od tuženih po 82.500,00 dinara, sa pripadajućom kamatom očigledno ne prelazi dinarsku protivvrednost od 40.000 evra po srednjem kursu NBS na dan podnošenja tužbe, kao merodavnu za ocenu dozvoljenosti revizije u smislu navedenog člana 403. stav 3. ZPP.

Zbog toga je primenom člana 413. ZPP odlučeno kao u trećem stavu izreke.

Pravilno je drugostepenom presudom odlučeno o troškovima parničnog postupka u četvrtom i petom stavu izreke, pa neosnovano revizijom tužilac pobija odluku o troškovima parničnog postupka.

Odluka o zahtevu tuženih za naknadu troškova postupka po reviziji, doneta je primenom člana 153. stav 1. i člana 165. stav 1. ZPP, jer tuženi nisu uspeali u postupku po reviziji i zato nemaju pravo na naknadu troškova tog postupka.

Vrhovni kasacioni sud je na osnovu odredbe člana 414. stav 1. i člana 413. ZPP odlučio kao u izreci revizijske odluke.

Predsednik veća - sudija

Branislava Apostolović, s.r.

Za tačnost opravka

Upravitelj pisarnice

Marina Antić